

GRIP

Memorandum

Voor de verkiezingen | Mei 2014

Gelijke Rechten voor Iedere Persoon met een handicap (GRIP) vzw is een burgerrechtenbeweging die streeft naar gelijke rechten en gelijke kansen voor iedere persoon.

In een inclusieve samenleving staan zelfbeschikking, evenwaardige behandeling en participatie voorop. Met dit memorandum roept GRIP de volgende Vlaamse regering op om zich uit te spreken voor deze doelstelling, en de nodige beleidsvoorstellen op te nemen in het regeerakkoord en de beleidsnota's voor 2014-2019. Dit memorandum is een bijlage bij het Politiek Manifest 2013 van GRIP.

1. GELIJKE KANSEN

STAND VAN ZAKEN

Met het Vlaams regeerakkoord 2009-2014 werd de kansengroep personen met een handicap toegevoegd aan de bevoegdheid van de Vlaamse minister van Gelijke Kansen. In de voorbije jaren werd een goede basis gelegd voor een gelijkekansenbeleid handicap. Cruciaal daarbij is de inzet van de transversale **open coördinatiemethode**. Eind 2011 keurde de Vlaamse regering het doelstellingenkader goed.

Gelijke Kansen is ook bevoegd voor de coördinatie op Vlaams niveau van **de implementatie van het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH)**. Om het focal-point te bemannen, werd er een extra functie gecreëerd.

De ontwikkeling van **indicatoren** in verband met de participatie en inclusie van mensen met een handicap is opgenomen als een opdracht binnen het academisch Steunpunt Gelijke Kansen. We betreuren wel dat de voorziene nulmeting keer op keer werd achteruitgeschoven.

In Vlaanderen wordt gewerkt met de **Reguleringsimpactanalyse (RIA)**. Het team Duurzame Ontwikkeling (binnen het Departement Diensten Algemeen Regeringsbeleid) heeft een '**quick scan**' ontwikkeld die vanaf voorjaar 2013 wordt geïntegreerd in de RIA.

De **interfederalisering van het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racismebestrijding** is vanaf 15 maart 2014 een feit. De Vlaamse meldpunten antidiscriminatie zijn ook deel gaan uitmaken van het nieuwe interfederale gelijkekansencentrum. Hierdoor werden duidelijk stappen vooruit gezet om discriminatie, ook bij personen met een handicap, doeltreffend te bestrijden.

Voorjaar 2014 werden een aantal **wijzigingen aangebracht aan het gelijkekansendecreet**, ondermeer een duidelijke verwijzing naar het VRPH en de rechtsbasis voor de oprichting van een adviesraad handicap. Tot de effectieve oprichting van een Vlaamse adviesraad handicap kwam het nog niet.

We hebben in België en Vlaanderen een sterke anti-discriminatiewetgeving maar **het gebrek aan toegankelijkheid blijft buiten schot**. Denk daarbij aan Plopsaland en de scooters die worden gebannen op de bussen en trams van De Lijn.

BELEIDSVOORSTELLEN:

1. **Behoud van een transversaal, geïntegreerd gelijkekansenbeleid voor personen met een handicap.** Dit voorziet van de nodige voorwaarden voor een sterke transversale sturing. GRIP pleit er ook voor om de bevoegdheid Gelijke Kansen op politiek en administratief niveau gescheiden te houden van het welzijnsgebied.
2. Op korte termijn dient een **Vlaamse adviesraad voor personen met een handicap**, overeenkomstig het NOOZO-voorstel, te voorzien in een sterkere beleidsparticipatie vanuit personen met een handicap en de verenigingen die hen vertegenwoordigen (cfr. art. 4.3. VRPH).
3. Een sterkere **koppeling tussen de open coördinatiemethode en met VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap**. Alle doelstellingen en acties van de OCM dienen in overeenstemming te zijn met het VRPH. Zorg verder voor een sterke coördinatie vanuit Gelijke Kansen om te evolueren naar een waarachtig 'masterplan' voor het VRPH. Hierbij is permanente afstemming met het federale niveau aangewezen.
4. Zet verder in op onderzoek m.b.t. **meetbare indicatoren rond inclusie en participatie van personen met een handicap**. Resultaten van de eerste meting kunnen gebruikt worden om een geïntegreerd gelijkekansenbeleid te ondersteunen. Voorzie ook periodieke metingen én een verdere uitbouw van de indicatoren-set.
5. Een evaluatie van **het thema handicap binnen de RIA's** is aangewezen. Er dient ingeschat te worden of het gebruik van de nieuwe quick-scan de gewenste resultaten oplevert. Verdere initiatieven om ervoor te zorgen dat beleidseffecten van nieuwe maatregelen op handicap ingeschat worden, zullen nodig zijn.
6. **Oprichting van een nationaal mensenrechteninstituut.** Zo kunnen mensenrechten op een krachtiger en meer onafhankelijke wijze beschermd en bevorderd worden. Ook de opdracht van een onafhankelijk monitororgaan (33.2) inzake het VRPH wordt het best voorzien binnen een dergelijke mensenrechteninstituut met A-label volgens de Principes van Parijs.
7. **Het recht op toegankelijkheid willen we sterker juridisch verankerd zien.** Maak een decreet toegankelijkheid dat van ontoegankelijkheid op eender welk vlak (alle publieke toegankelijke gebouwen, goederen, diensten waaronder informatie en communicatie of openbare ruimte) een zaak van discriminatie maakt. Hierdoor zouden bijvoorbeeld een bioscoop, een winkeluithaler of een café bij een klacht rond toegankelijkheid aangepast moeten worden, tenzij de zaak kan aantonen dat dit een onredelijke kost of inspanning zou vergen.

2. ONDERWIJS

STAND VAN ZAKEN

Het recht op inclusief onderwijs, staat ingeschreven in het **VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (VRPH)**. België ratificeerde dit verdrag in 2009 en is dus verplicht om het onderwijssysteem te hervormen tot inclusief onderwijs.

In Vlaanderen is de voorbije jaren onomkeerbaar een waardevolle inclusiepraktijk ontstaan. Toch blijft doorverwijzing naar het buitengewoon onderwijs de norm en inclusie de uitzondering. De cijfers spreken boekdelen: **Vlaanderen is de Europese regio waar leerlingen met een leerprobleem of handicap het meest doorverwezen worden naar een gesegregeerd onderwijssysteem¹.**

Effectieve maatregelen om inclusief onderwijs waar te maken blijven uit. Het leezorgkader werd in de koelkast gestoken en vervangen door een reeks 'maatregelen', waaronder een nieuw wettelijk kader: het 'decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften' (M-decreet). Het M-decreet is ontoereikend. Positief is dat de vage 'draagkrachtafweging' uit het GOK-decreet vervangen wordt door de toetsing van 'redelijke aanpassingen'. Maar er is nood aan een steviger inschrijvingsrecht voor leerlingen die het gemeenschappelijk curriculum niet aanhouden. Ook dreigt het M-decreet een lege doos te worden wanneer men niet tot een herschikking van de middelen voor ondersteuning komt.

BELEIDSVOORSTELLEN

1. Van bij de aanvang van de nieuwe regeerperiode is er nood **aan een duidelijk plan** om op middenlange termijn (3 à 5 jaar) een grondige systeemverandering door te voeren die ervoor moet zorgen dat het Vlaams onderwijssysteem ten volle inclusief wordt. Inclusief onderwijs moet dan voor alle leerlingen de regel zijn en buitengewoon onderwijs de uitzondering.

2. Vlaanderen dient in overeenstemming met het VRPH, werk te maken van **een steviger inschrijvingsrecht** voor leerlingen met een handicap in het gewoon onderwijs. Het M-decreet kan slechts aan deze verwachting

¹

<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/12/761&format=HTML&aged=0&language=NL&guiLanguage=en>

voldoen in de mate dat het ook rechtszekerheid biedt aan leerlingen die de finaliteit van het gemeenschappelijk curriculum niet volgen.

3. Bij de opstart van het schooljaar 2015-2016 dienen **minimaal dezelfde middelen beschikbaar te zijn voor de ondersteuning** van een leerling in het gewoon onderwijs en in het buitengewoon onderwijs. Dit kan bekomen worden door een leerlinggebonden financieringssysteem in te voeren.

4. Een nauwere samenwerking tussen de beleidsdomeinen onderwijs en welzijn is onontbeerlijk voor de verdere ontwikkeling van het inclusief onderwijs. **Leerlingen binnen inclusief onderwijs moeten beroep kunnen doen op een persoonlijk assistentiebudget (PAB)** wanneer er nood is aan bijkomende ondersteuning.

5. De verankering van een **steunpunt voor inclusie**, dat zowel een bundeling van expertise beoogt als de concrete ondersteuning van de praktijk (scholen, CLB-centra, begeleiders, ...). Ouders, die nu in de kou blijven staan, moeten ook terecht kunnen bij dit steunpunt.

6. Bij het beleidsvoorbereidend werk worden nu enkel onderwijskoepels en vakbonden betrokken en ook op de Vlaamse Onderwijsraad (VLOR) is er geen vertegenwoordiging vanuit handicap. Het is dringend nodig om op een structurele wijze **de beleidsparticipatie door verenigingen van personen met een handicap** vorm te geven.

3. WERK EN SOCIALE ECONOMIE

STAND VAN ZAKEN

Het beleidsdomein werk en sociale economie was de voorbije regeerperiode in handen van twee ministers. Er werden enkele stappen vooruit gezet.

Er werd een **decreet collectief maatwerk**² gestemd. Dit decreet integreert de sociale werkplaatsen, beschutte werkplaatsen en initiatieven voor lokale diensteneconomie in één geheel.

Daarnaast werd er een **decreet werk-welzijn**³ goedgekeurd. Er is in dit decreet aandacht voor nieuwe doelgroepen en er is aandacht voor de overgang van inactiviteit naar werk.

² <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2012-2013/g2065-3.pdf>

³ <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2013-2014/g2442-8.pdf>

Maar **er blijven in het decreet werk-welzijn inactiviteitsvallen** bestaan. Er is geen vlotte overgang tussen inactiviteit en betaald werk. De uitkeringen blijven federaal geregeld. De integratietegemoetkoming voor personen met een handicap bijvoorbeeld compenseert handicapgebonden kosten, die blijven bestaan, ongeacht je inkomen. Een vermindering vormt dus een drempel naar tewerkstelling. Er is voor sommige personen met een handicap bijkomende ondersteuning op de werkvloer noodzakelijk. Assistentie op de werkvloer is nu al een deel van het PAB budget maar de budgetten zijn te laag. PAB wordt door mensen met een handicap dan ook bij voorkeur gebruikt in de privésfeer.

BELEIDSVOORSTELLEN

1. Ongeacht de plaats waar je werkt of het statuut (ook als zelfstandige) moet je de ondersteuning krijgen die nodig is. De **ondersteunende maatregelen moeten mee verschuiven met de betrokken persoon** met een handicap.
2. Zet in op het bestrijden van **inactiviteitsvallen**. Mik bij een combinatie van inactiviteit en werk in de eerste plaats op werk (en actief leven in de samenleving). Dit heeft als consequentie dat er een fundamentele aanpassing van de verhouding tussen uitkeringen en inkomen uit arbeid moet gebeuren. En ongeacht de inkomenssituatie van de betrokkene is er een recht op een volwaardig inkomen.
 - Een terugkeer naar een oorspronkelijk (inactiviteits)inkomen moet altijd mogelijk zijn.
 - Als je een tegemoetkoming voor personen met een handicap ontvangt dat je ook als zelfstandige in bijberoep kan werken.
 - De opheffing van de inkomensgrens die de integratietegemoetkoming vermindert (of opheft).
 - Bepaalde vormen van ondersteuning zoals het forfait voor chronische ziekte of verhoogde tegemoetkoming ZIV (ziekte- en invaliditeitsuitkering) moeten blijven bestaan als er een erkenning geweest is. En dit betekent dat dit wordt losgekoppeld van het concrete inkomen.
 - Naast "progressieve" tewerkstelling in kader van ZIV-uitkeringen moet er ook "degressieve" tewerkstelling mogelijk zijn.
3. Bij de bepaling van de budgethoogte van een PAB worden ook de **ondersteuningsnoden op de werkvloer** correct ingeschat en gehonoreerd. Werken als werknemer of zelfstandige mag geen verschil inhouden.

4. Voer het **protocol over redelijke aanpassingen van 2007** (tussen alle overheden in dit land)⁴ uit.

4. WONEN

STAND VAN ZAKEN

Volgens het VN-Verdrag hebben personen met een handicap het recht in de samenleving te wonen en te leven, niet in de marge ervan. Tot nu toe blijft men echter investeren in de bouw van nieuwe collectieve wooninstellingen. Wonen en ondersteuning blijven hierbij aan elkaar gekoppeld: je moet gaan wonen waar de ondersteuning is.

Een sociaal netwerk wordt steeds meer automatisch vertaald als een ondersteuningsnetwerk. Familie en vrienden moeten hierbij meer noodgedwongen ondersteuningstaken opnemen. Dat is nefast voor de kwaliteit en de duurzaamheid van het netwerk.

Er bestaan nog veel drempels die het personen met een handicap bemoeilijken om een toegankelijke en voor hen betaalbare woning te kopen of te huren. Mensen met een handicap zijn in mindere mate kapitaalkrachtig dan de gemiddelde Vlaamse burgers. Kopen is daarom niet evident. Maar ook huren wordt steeds duurder. De Vlaamse Huurdersbonden trokken hierrond midden 2013 aan de alarmbel.

Bij de woonbonus betaalt de overheid werkende mensen die een lening afsluiten om een woning te verwerven. Mensen met een handicap zijn echter relatief minder aan het werk en krijgen ook relatief minder (gemakkelijk) een lening. De woonbonus blijft dus onbereikbaar.

BELEIDSVOORSTELLEN

1. Maak in afstemming met andere beleidsdomeinen een **globaal plan** met maatregelen waardoor mensen met een handicap kunnen kiezen waar en met wie zij leven en hoe en door wie zij ondersteund worden. Denk hierbij aan de nodige randvoorwaarden, zoals ondersteuning op maat, inclusie in lokale netwerken en een sterkere economische positie.

⁴ Omdat het Belgische institutionele model heel ingewikkeld is, was het onontbeerlijk om te komen tot een gemeenschappelijke definitie van het begrip 'redelijke aanpassing'. Tijdens de Interministeriële Conferentie op 11 oktober 2006 hebben de federale overheid, de gewesten en de gemeenschappen een **Protocol betreffende het begrip redelijke aanpassingen** goedgekeurd. Dit Protocol werd op 20 september 2007 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

2. Zie deïstitutionalisering niet als een vorm van besparing. Voorzie voldoende middelen voor ondersteuning zodat personen met een handicap een leven buiten de instelling kunnen opbouwen. Zelf controle krijgen over de ondersteuning, keuzemogelijkheden en diensten die werkelijk *ten dienste staan* van de persoon, zijn wezenlijk voor dit proces.

3. Ondersteun het **verwerven van een eigen woning**, bijvoorbeeld via:

- Een waarborg bij de bank voor een lening van een persoon met een handicap. Sta garant voor terugbetaling in bepaalde situaties.
- Een rentebonus: een percentage dat de overheid automatisch aan de bank geeft op wat de persoon met een handicap heeft afbetaald. Daardoor kan het af te betalen bedrag dalen.
- Een verdubbeling van de termijn van de Verzekering Gewaarborgd Wonen. Personen met een handicap hebben vaak meer tijd nodig hebben om hun inkomenssituatie te herstellen.
- Afspraken met kredietverstrekkers over het beslissingsproces voor kredietverlening (of de lening verstrekt wordt, en aan welk percentage).

3. Ondersteun het **huren van een eigen woning** via bijvoorbeeld versterkte huursubsidies, een maximumfactuur en richtprijzen voor huurwoningen en meer aangepaste en aanpasbare sociale huurwoningen.

4. Zet sterker in op **aangepaste of aanpasbare sociale woningen**

5. Hervorm de **woonbonus** zo dat ze voor mensen met een handicap kopen of huren bereikbaarder maakt. Ook maatregelen waardoor de woonbonus in de eerste plaats financieel zwakkere mensen ten goede komt, zijn toe te juichen.

6. Stimuleer sociale woonalternatieven. Maak het bijvoorbeeld juridisch eenvoudiger om vlot in- en uit een coöperatieve te stappen of om samen met een ander gezin een woning aan te kopen.

7. Besteed de **VIPA-middelen** aan individuele subsidies in functie van een leven in de maatschappij, bijvoorbeeld als woningaanpassingen van een eigen woning of een huurwoning.

5. MEDIA

STAND VAN ZAKEN

De voorbije legislatuur besteedde de minister van Media extra aandacht aan diversiteit. Zij financierde ondermeer een aantal **projecten in het kader van mediawijsheid**. Bij deze projecten ging er ook specifiek aandacht naar mensen met een handicap. **Personen met een handicap worden echter niet structureel meegenomen in het brede diversiteitsplaatje**. Het netwerkmoment: 'Media als koplopers in het diversiteitsbeleid: een uitdaging voor de sector en het beleid', bijvoorbeeld, focust enkel op etnisch culturele diversiteit. Dit creëert op zijn minst verwarring wat betreft de betekenis van het begrip diversiteit.

De beeldvorming over mensen met een handicap is een belangrijke pijler naar meer participatie. De media spelen hierin een belangrijke rol. Bij de openbare omroep werd **diversiteit voor het eerst een strategische doelstelling in de beheersovereenkomst**. De overheid legde de VRT streefcijfers op met betrekking tot het aantal vrouwen en nieuwe Vlamingen die op het scherm zichtbaar moeten zijn. **Voor personen met een handicap werden er geen streefcijfers opgenomen**. Uit de monitor diversiteit blijkt dat **mensen met een handicap bijna niet in beeld** komen bij de VRT: van 0,7% (2009) naar 1,1% (2011) en 1% (2012) tot 0,7% (2013). Deze cijfers werden openbaar via een formele vraag want de VRT hoeft geen cijfers te publiceren die niet als streefcijfer opgenomen werden in de beheersovereenkomst.

In de vorige edities van de monitor diversiteit vonden we ook de cijfers terug van de private zenders. Sinds 2012 wordt er enkel nog gekeken naar de openbare omroep. **Van de private zenders zijn er geen cijfers meer.**

De **tewerkstelling** van mensen met een handicap bij de openbare omroep is laag. De **cijfers in de beheersovereenkomst zijn weinig ambitieus** (1% tegen 2012 en 1,5% tegen eind 2014). Bij een vrijwillige meting reageerden 1409 werknemers, 11 van hen hebben een arbeidshandicap. We beschikken nog niet over de meest recente cijfers. In 2012 volgden 2 personen met een handicap een opleidingsstage bij de VRT.

De wijziging van het mediadecreet in 2012 legt de private en regionale zenders **strikte verplichtingen op met betrekking tot ondertiteling van journaals en actualiteitenprogramma's**. Voor ondertiteling van andere programma's, audiobeschrijving, auditieve ondertiteling en Vlaamse Gebarentaal legt de Vlaamse Regering een **tijdspad en quota** op. Er werd ook werk gemaakt van een **financieringsregeling**.

BELEIDSVOORSTELLEN

1. Voor de nieuwe mediaminister blijft **diversiteit een aandachtspunt**.
2. Het begrip '**diversiteit**' krijgt een eenduidige betekenis. Het **behelst het volledige plaatje** en wordt niet meer gebruikt als synoniem voor etnische culturele minderheden.
3. Het beleid legt de VRT bij de nieuwe beheersovereenkomst **streefcijfers voor schermzichtbaarheid op voor alle groepen**, dus ook voor mensen met een handicap.
4. In de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT legt het beleid vast dat de openbare omroep steeds de **volledige monitor diversiteit openbaar** maakt.
5. De monitor diversiteit voert voor alle groepen ook een **kwalitatieve analyse** uit, hoe beperkt het aantal actoren ook is.
6. De regering geeft opdracht voor en financiert een **jaarlijkse monitor diversiteit bij de private en regionale omroepen**.
7. De Vlaamse regering legt de **private en regionale zenders** verplichtingen op wat betreft het **in beeld brengen van mensen met een handicap** in overeenstemming met Het **VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een handicap**.
8. De **Vlaamse Regulator voor de Media** is bevoegd om als **controleorgaan** op te treden met betrekking tot het **diversiteitsitem** en dit **voor alle zenders**.
9. De VRT **evalueert** haar inspanningen op vlak van **tewerkstelling** van personen met een handicap. Mensen met een handicap zijn ook aanwezig in **zichtbare/hoorbare functies**.
10. De minister houdt de inspanningen aan om de media **integraal toegankelijk** te maken voor alle personen met een handicap en niet alleen voor mensen met een auditieve of visuele beperking.

6. WELZIJN

STAND VAN ZAKEN

Personen met een handicap hebben ondersteuning nodig om hun rechten waar te maken en volwaardig te participeren. **De huidige wachtlijsten in het domein welzijn maken duidelijk dat Vlaanderen het recht op**

ondersteuning niet waarmaakt. Ook op federaal vlak faalt het beleid. Zo bijvoorbeeld vermindert je integratietegemoetkoming sterk als je gaat werken. **Op verschillende niveaus blijkt het beleid dus nog niet aangepast aan de maatschappelijke realiteit van stijgende noden en verwachtingen.** Daardoor verzwakt ook de inkomenspositie.

Door gebrek aan de juiste ondersteuning hangen duizenden mensen af van de goodwill van familie, vrienden en vrijwilligers. De aanbodsfinanciering maakt hen daarenboven afhankelijk van dienstverleners. Een lichtpuntje is het persoonlijke assistentiebudget (PAB). Het PAB laat de persoon de ondersteuning in eigen handen nemen. Vanuit de rol van werkgever kiezen PAB-houders zelf wie hen ondersteunt, waar, wanneer, voor welke taken en op welke manier. Het PGB-decreet en het PGB-experiment verbreden dit systeem naar VAPH-voorzieningen. Die controle over de eigen ondersteuning is de werkelijke zorgvernieuwing.

We betreuren ten eerste dat het decreet persoonsvolgende financiering (PVF) de regelgeving rond PAB en PGB vernietigt. PVF steunt op twee trappen: een 'basisondersteuningsbudget' voor mensen met een lichtere ondersteuningsnood, en een 'persoonsvolgend budget' voor mensen met de dringendste noden waarbij familie, vrienden, vrijwilligers en reguliere diensten niet voldoen. Dit decreet voldoet niet aan het VN-Verdrag:

Het tweetrappensysteem creëert verschillende groepen personen met een handicap met verschillende rechten. Het basisondersteuningsforfait is niet op maat. Een sociaal netwerk, aard of ernst handicap mag niet meetellen voor recht op ondersteuning. Het verankeren van de schaarste en de Regionale Prioriteitencommissies bestendigt de wachtlijst, zonder invoering van een redelijke wachttermijn. De bestedingsmogelijkheden van PAB en PGB staan niet duidelijk in de decreettekst. Verwachte gevolgen:

- vergroting van afhankelijkheid van familie, vrienden, vrijwilligers en (reguliere en VAPH-)diensten.
- geen perspectief op een budget op maat voor een grote groep mensen
- de systemen voor inschaling en budgetbepaling zullen zorgen voor te lage budgetten om een inclusief leven te leiden en volwaardig te participeren.⁵

⁵ Voor uitgebreide analyse, zie beleidstekst 'Decreet persoonsvolgende financiering: 10 bezorgdheden en aanbevelingen'

BELEIDSVOORSTELLEN

1. **Behoud de huidige regelgeving van PAB en PGB.** Schrijf uitvoeringsbesluiten voor het PGB-decreet, op basis van het PGB-experiment. Annuleer dus de persoonsvolgende financiering met haar fundamenteën van een tweetrappensysteem, forfaitair basisondersteunings-budget, ondersteuningsplan en concentrische cirkels, decretale verankering van huidige verdeling van de schaarste en regionale prioriteitencommissies.
2. Werk toe naar **één integraal PGB: budgetten op maat** die de persoon domeinoverschrijdend kan inzetten (vrije tijd, uitbouwen en invullen van sociale relaties, assistentie op het werk of bij sollicitaties, huishoudelijke taken, verplaatsingen, onderwijs in een school naar keuze, bankbezoek, etc. etc). Ga dus verder op de mogelijkheden van PAB en PGB. Eén aanvraag om recht op ondersteuning over verschillende domeinen te verwerven. Dit mondt uit in één dossier waarin de persoon inzagerecht heeft.
3. Hervorm het **uitkeringsstelsel op federaal niveau** om vanuit dat niveau beter aan de noden tegemoet te komen. Behoud de integratietegemoetkoming op federaal niveau als een surplus op het inkomen om de niet-becijferbare meerkosten ten gevolge van de handicap te dekken.
4. Behoud een systeem van verhoogde kinderbijslag. Luister naar gezinnen met kinderen met een handicap bij evaluatie en hervorming van dit systeem.
5. Zoek in afstemming met het federale niveau naar voldoende budgetten om het recht op ondersteuning van iedere persoon met een handicap waar te maken. De ondersteuning meer door de persoon zelf en zijn netwerk laten financieren tasten de financiële positie verder aan en zijn dus uit den boze.
6. Zet in op flexibele lokaal ingebedde diensten 24u/24u ADL-ondersteuning.

7. MOBILITEIT

STAND VAN ZAKEN

Mobiliteit is een basisvoorwaarde voor actieve deelname aan de samenleving. Je zou zelf je vervoer moeten kunnen organiseren en zelf moeten kunnen bepalen welk vervoersmiddel je neemt en op welk uur. Dit soort vervoer is echter voor veel personen met een handicap niet (vlot genoeg) beschikbaar.

Het decreet op de basismobiliteit vertrekt vanuit de idee dat elke burger zich vlot kan verplaatsen voor zijn/haar dagelijkse bezigheden. Jammer genoeg **blijft dit decreet voor veel burgers een lege doos zolang het openbaar vervoer niet toegankelijk is.** Er zijn de voorbije legislatuur al inspanningen gedaan voor het toegankelijk maken van trams, bussen en metrostations. Toch is er nog een lange weg te gaan.

Men moet nog steeds tot 48 uur op voorhand een toegankelijke plaats reserveren op de bus. Parallel hiermee is er ook bij de NMBS een reservatieplicht van 24u. En **in 2013 weerde De Lijn scootmobiels op haar bussen.** Dit zorgt voor discriminatie van een groeiende groep mensen die een scootmobiel nodig hebben voor verplaatsingen omdat zij minder mobiel zijn. Het is al te gek dat deze hulpmiddelen, die een grote hulp zijn voor sommige mensen om zich te verplaatsen, een uitsluiting betekenen van het openbaar vervoer.

Over het algemeen is het huidige hulpmiddelenbeleid nog niet voldoende op maat. Mensen moeten vaak zelf ook nog een stuk opleggen vanuit hun inkomen. **Door de lange wachtlijsten voor een persoonlijk assistentiebudget (PAB) in het beleidsdomein Welzijn is ook persoonlijke assistentie bij vervoer voor velen een utopie.**

De Diensten Aangepast Vervoer zijn nog niet regionaal dekkend, de uren te beperkt, in alle regio's verschillend geregeld en de voertuigen zijn zelfs niet altijd vlot toegankelijk. Je rolstoel in ligstand moeten zetten om binnen te kunnen is daar een voorbeeld van.

Het Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen is niet meer werkzaam als platform van verenigingen dat inhoudelijke bijdragen kan doen over beleid voor toegankelijkheid. Eén van de gevolgen is dat De Lijn niet meer wordt gestimuleerd om transparant te communiceren over haar beleid.

BELEIDSVOORSTELLEN

1. Geen besparing of standstill maar **een investering in een volledig integraal toegankelijk openbaar vervoer tegen het einde van de legislatuur.**

2. **De Lijn moet het nodige personeel voorzien** om mensen met een handicap die hier nood aan hebben zonder reservatie op trein, tram, bus of metro te helpen. De **reservatieplicht moet worden opgeheven. Hetzelfde geldt voor de NMBS.** De Lijn moet een openbaar vervoer voorzien dat er is voor iedereen en moet zich op die manier onderscheiden van een Dienst Aangepast Vervoer.

3. **Zorg ervoor dat iedereen op tram en bus kan en mag,** ook mensen die een scootmobiel gebruiken als hulpmiddel om zich te verplaatsen. Neem de afmetingen van scootmobielen ook mee bij de richtlijnen voor het aanpassen van vervoersinfrastructuur.

4. **Zorg voor overleg met de beleidsdomeinen die mobiliteitshulpmiddelen en persoonlijke assistentiebudgetten beheren.** Voldoende middelen voor persoonlijke assistentiebudgetten en een meer vraaggestuurd en maatgericht hulpmiddelenbeleid zal de mobiliteit van mensen ten goede komen.

5. Totdat volledige toegankelijkheid van het openbaar vervoer gerealiseerd is, moet er **een flexibel aangepast vervoer gegarandeerd** worden. **Zorg voor een verdere uitbreiding en regionale dekking van het aanbod van Aangepast Vervoer.**

6. **Zoek** in samenspraak met de organisaties van personen met een handicap **naar een structurele beleidsparticipatie van personen met een handicap rond mobiliteit en toegankelijkheid.** Zorg parallel daarmee voor een continue en transparante communicatie over het gevoerde beleid naar de doelgroep toe.

8. RUIMTELIJKE ORDENING

STAND VAN ZAKEN

De indeling van de openbare ruimte is nog niet optimaal voor mensen met beperkte mobiliteit. Sociale voorzieningen zijn nog niet overal in Vlaanderen voldoende lokaal ingebed.

De toegankelijkheid van de openbare ruimte en gebouwen zijn voor mensen met een handicap een voorwaarde om deel te nemen aan het maatschappelijk leven.

Op 5 juni 2009 keurde de Vlaamse Regering, na advies van de Raad van State, de Stedenbouwkundige Verordening Toegankelijkheid goed. Deze verving de oude wetgeving over de toegankelijkheid van publieke gebouwen.

Dit was een noodzakelijke stap naar meer toegankelijkheid, maar blijkt onvoldoende. Plan afleesbare zaken worden hier immers niet in opgenomen. Bovendien gaat de nieuwe regelgeving enkel over nieuwe gebouwen, niet over ontoegankelijke bestaande gebouwen.

Het Toegankelijkheidsoverleg Vlaanderen is niet meer werkzaam als platform van verenigingen dat inhoudelijke bijdragen kan doen over beleid voor toegankelijkheid.

BELEIDSVOORSTELLEN

1. Zoek in afstemming met de andere beleidsdomeinen en -niveaus naar een **optimale lokale spreiding** van sociale voorzieningen en dienstverlening, en commerciële zaken.
2. Installeer een regelgevend kader voor de **gefaseerde aanpassing van bestaande gebouwen**.
3. Geef ook **niet plan afleesbare zaken** een plaats in de regelgeving.
4. Voorzie **middelen voor controle en sanctionering** m.b.t. de uitvoering van de regelgeving op toegankelijkheid.
5. Zoek in **samenspraak met de organisaties van personen met een handicap** naar een structurele beleidsparticipatie van personen met een handicap rond mobiliteit en toegankelijkheid.

9. BESTUURSZAKEN EN BINNENLANDS BESTUUR

STAND VAN ZAKEN

Op federaal vlak werd de reeds jaren geldende regeling m.b.t. de tewerkstelling van personen met een handicap¹ aangescherpt . En er is een **monitoringcomité** actief dat de cijfers opvolgt en elk jaar een voortgangsrapport publiceert. Op federaal niveau is enkel voorzien in ondersteuning bij aanwerving en selectie.

In Vlaanderen gaat Binnenlands bestuur over de lokale overheden. **Er is onduidelijkheid of het streefcijfer van 2% tewerkstelling** van lokale besturen **gehaald wordt**, zoals voorzien in de rechtspositieregeling². En de meting gebeurt overal op een andere manier.

Eén pijnpunt zijn ook de uitzonderingen die voorzien zijn voor OCMW's. De redenering is dat zorgvoorzieningen, zoals ziekenhuizen, minder mogelijkheid hebben om personen met een handicap tewerk te stellen.

Op de website http://aps.vlaanderen.be/lokaal/lokale_statistieken.htm vinden we zelfs geen enkel cijfer over de tewerkstelling van personen met een handicap, terwijl dit wel wordt gevraagd door het VN-Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap.

Op het niveau van de Vlaamse overheid, werd het streefcijfer voor 2015 van 4,5% naar 3% verlaagd. Het resultaat van 1,4% eind 2013³ is ondermaats. Bij de Vlaamse overheid is er onvoldoende budget voorzien om ondersteuning te organiseren op de concrete werkplek.

Er werd weinig ingezet op de uitwerking van sociale criteria.

Nochtans werd dit ingeschreven in het Vlaamse decreet evenredige arbeidsparticipatie van 2002. Voor de sector "onderwijs" kwam er van het voorziene actieplan en de rapportering niets terecht.

BELEIDSVOORSTELLEN

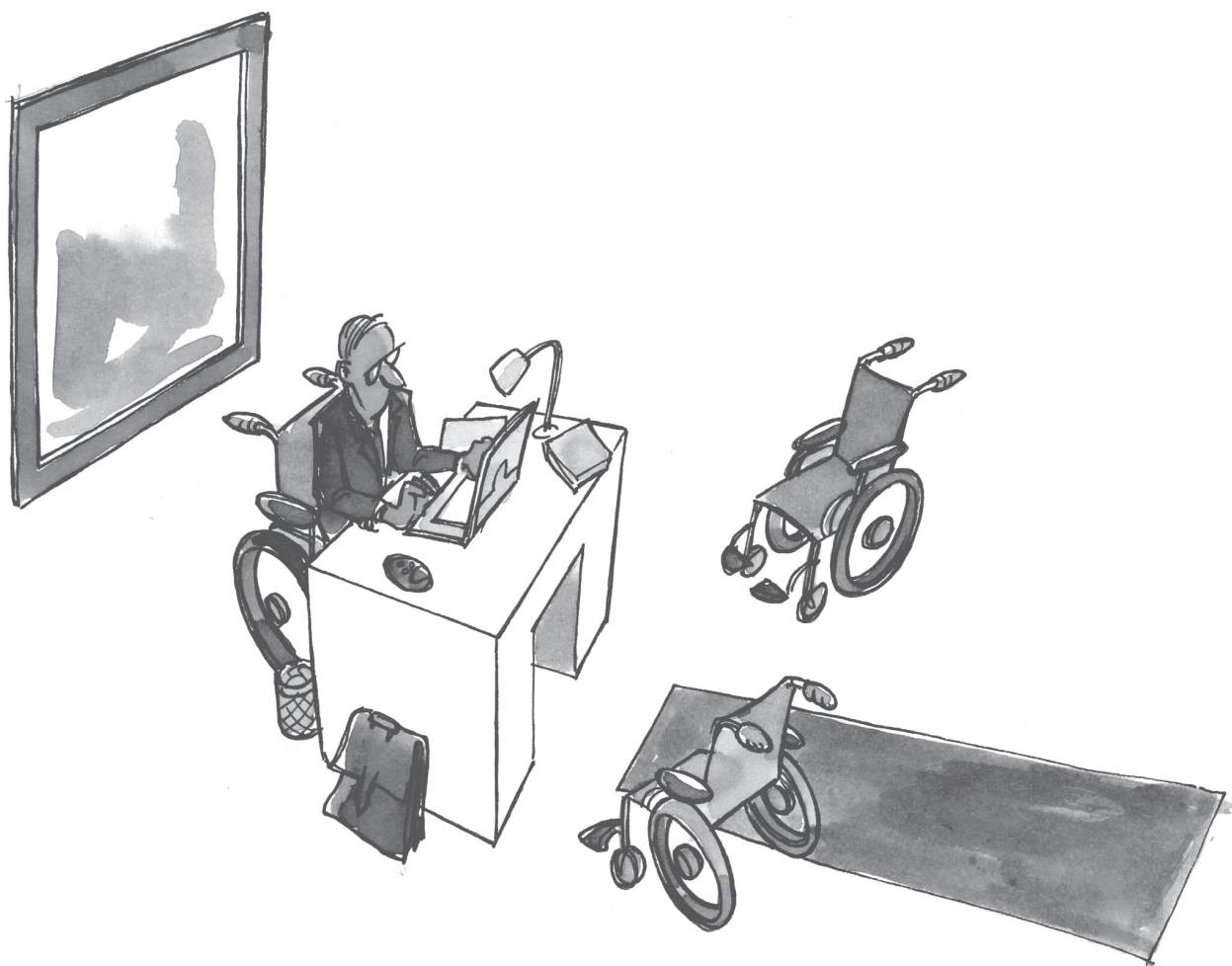
¹ <http://www.gripvzw.be/werk/94-nieuws/733-staatssecretaris-hendrik-bogaert-cd-v-legt-de-lat-hoger-voor-aanwerving-van-personen-met-een-handicap.html>

² <http://binnenland.vlaanderen.be/rechtspositieregeling/faq/zijn-de-regels-voor-de-tewerkstelling-van-gehandicapten-gewijzigd-vergelij>

³ <http://www.bestuurszaken.be/diversiteit-gelijke-kansen-personeelsleden-met-een-arbeidshandicap>

1. **Voer (zeker tijdelijk) quotasystemen** in voor de aanwerving en tewerkstelling van personen met een handicap. De leidend ambtenaren moeten worden afgerekend op hun resultaten.
2. De **streefcijfers voor tewerkstelling bij de verschillende overheden moeten worden verhoogd.**
3. **De ondersteuning op de werkvloer moet beter worden uitgebouwd.**
4. **Er moeten sociale criteria komen voor organisaties die met overheidsgeld werken** (of inschrijven op openbare aanbestedingen). Wij vinden dat er een verplichte aanwerving van personen met een handicap moet zijn. Als we de principes van het VN-Verdrag doortrekken dan kan voor de invulling van streefcijfers (bij de verschillende overheden) niet alleen gekeken worden naar een invulling door de sociale economie. Zo'n invulling kan alleen bij hoge uitzondering en tijdelijk.
5. De federale overheid moet **duidelijkheid scheppen over de absolute aantallen van de tewerkstelling**. Het is nu totaal onduidelijk of er meer of minder mensen worden tewerkgesteld.⁴.
6. Wij vinden dat **welzijnsvoorzieningen**, zelfs als het openbare diensten zijn, **moeten inzetten op de reguliere tewerkstelling van personen met een handicap en chronische ziekte**. Het streefcijfer van 2% moet dus ook gelden voor alle diensten van OCMW's.
7. Vanuit het Vlaams beleidsniveau moet gewerkt worden aan de **ontwikkeling van een meetinstrument** (om de meting van de 2% bij lokale besturen te kunnen vergelijken).

⁴http://www.fedweb.belgium.be/nl/over_de_organisatie/over_de_federale_overheid/missie_visie_waarden/gelijke_kansen_en_diversiteit/personen_met_handicap/carph/#.U1Y7S1eeaHQ

Met steun van de
Vlaamse overheid

GRIP vzw
Koningsstraat 136,
1000 Brussel
T. 02-214 27 60
info@gripvzw.be
www.gripvzw.be